

	str.
Dokument Charty 77 č. 21	1
Prohlášení Charty 77 k šedesátinám Československa	3
Dopis Charty 77 prezidentu dr. Husákovvi a generálnímu prokurátorovi dr. Feješovi (proti porušování právního řádu - za propuštění Jana Zmatlíka)	5
Dopis třiceti signatářů Charty 77 prezidentu dr. Husákovvi za propuštění Jaroslava Šabaty	6
Sdělení Výboru na obranu nepravdělivě stíhaných:	
č. 46 (Souhrnná zpráva o represích v týdnu od 9. 10. 1978 v Praze)	7
č. 47 (Dr. Jaromír Šavrdra vzat do vazby)	8
č. 48 (Rozsudek nad Janem Símsou potvrzen, hlavní líčení Petr Cibulka a spol. odročeno, odvolací řízení Vladimíra Říhy, hlavní líčení Václav Novotný a Zdeněk Těšínský, potvrzení rozsudku nad Vojtěchem Valou, Miloslav Černý přemístěn na Mírov, Ivan Jircus přemístěn do Ostrova n/Ohří)	8
č. 49 (Hlavní líčení proti Jiřím Chmelovi - rozsudek 18 měsíců)	10
Protestní hladovka Julia Tomina Oznámení o zamýšlené hladovce, zahájení hla- dovky, pozvání k protestní hladovce, informa- ce o zamýšleném ukončení hladovky, protestní hladovka	11
Dopis Terezy Kohoutové prezidentu dr. Husákovvi (žádost o smírnění trestu Barešových)	16
Stanoviško 62 signatářů Charty 77 k rozsudku nad Barešovými - zasláno Nejvyššímu soudu ČSR, Nejvyššímu soudu ČSSR, Generální prokuratu- ře ČSSR a prezidentu republiky	17
Žádost Karla Havlíčka prezidentu republiky (Vystěhování do ciziny)	21
Petr Uhl: Z Polekí Brzyjechažem (fejeton)	22
Prohlášení exulantů k 18. říjnu 1978	24

Steupencům a signatářům Charty 77

Tento dokument vyjadřuje naše stanovisko k diskusím o poslání a činnosti Charty 77. Shrnuje hlavní závěry, na nichž se diskutující dosud shodli. Věříme, že se stane podnětem k dalším úvahám o zmyslu a možnostech nezávislých občanských iniciativ, o jejich praktické činnosti a perspektívách.

Charta 77 - Dokument č. 21

Rozličné nově vznikající občanské iniciativy ožívají i diskuse o poslání a práci Charty 77. Charta 77 považuje za velmi příznivý jev jak tyto iniciativy a diskuse o nich, tak i všechny úvahy o vyhlídkách hnutí za lidská práva vůbec. Buďe je proto i nadále plně podporovat.

Charta 77 je společenství aktivní, živé a otevřené. Neuzavírá se do sebe a neodděluje se od společnosti. Od samého počátku vychází z přesvědčení, že hledání a nalézání pravdy je společnou věcí všech občanů bez výjimky a že nikdy nebude a nemůže být uzavřeným procesem. V tom, i ve všem jiném, trvá na svých původních zásadách. Svou vlastní původnost vidí stále v tom, že je volným, neformálním a otevřeným společenstvím lidí různého přesvědčení a různé víry - společenstvím lidí, zasazujících se jednotlivě i společně o respektování lidských práv v naší zemi i ve světě. Nemíní se stát opoziční organizací a vlastním programem politických a společenských reforem a změn.

Vyjádeje vstřícně každému, kdo projeví ochotu vést o právech občana konstruktivní dialog a kdo chce takový dialog vést i se státní a politickou mocí. Litujeme, že její odpovědná místa odmítají. Musíme však rozhodně vystoupit, brání-li úřady zákonné snaze občanů porozumět se o otázkách pro společnost životně důležitých a dolehlých stále tišivěji na všechny. Jako občané jsme zejména povinni veřejně odmítnout, když úřady protiprávně uplatňují různé formy represe proti těm, kdo vystupují s kritickými podněty.

Křivá vláda se nebojí kritiky a dobře míněnou kritiku vítá. Ve společnosti poznamenaná otřesy alocitého a rozperuplného vývoje může veřejná kritika vyvolat nedorozumění, staré rozpory oživit a na první pohled i prohloubit. Rozpory a konflikty, vyvěrající z postavení občana, jehož práva jsou zkracována, však nemohou být vyřešeny tím, že se občan se státem veřejných věcí smíří a stáhne se z veřejného života. Občanskou nerovnost nelze ničím usmířit, lze ji překonat jen občanskou odvahou a statečností, jež jsou neodmyslitelnou podmínkou kontrolovatelné a kontrolované zákonnosti.

Občanská statečnost je pravým opakem umělého a neplodného vyhrocování společenských rozporů a konfliktních situací. Považujeme proto za svou povinnost čelit všemu, co prohlubuje nepřátelství minulosti a plodí nová, co ještě více rosděluje, tříští a ochromuje tvořivé síly společnosti.

Téměř před dvěma roky jsme s radostí uvítali právní akty, jimiž se mezinárodní pakty o lidských právech staly součástí československého právního řádu. Ujišťujeme své spoluhobčany i vládu, že uvítáme každý další krok na takto vyznačené cestě a že se upřímně těšíme z každého pokroku, byť malého a částečného. Budeme podporovat vše, co zlepšuje stav společnosti a práva občanů. Stejně rozkočně jsme odhodláni věcně a v souladu s právním řádem upozorňovat na všechno, co tento stav dále zhoršuje, kdo a jak práva občanů porušuje.

V diskusi o poslání a práci Charty 77 získal širokou podporu návrh, doporučující změnit věitou práci při přípravě dokumentů Charty 77 o pro-

blázněch společenského života. Douhá převažovala snaha formulovat problémy napínování jednotlivých lidských práv - práv občanských a politických, sociálních, hospodářských a kulturních - v podobě víceméně ucelených a hotových závěrů. Napříště chceme dát přednost kritickým diskusím a všechny závěry podrobovat co nejširší oponentuře. Podle svých sil se budeme obracet na odborníky a zainteresované sociální skupiny, k celé veřejnosti a ovšem i ke všem kompetentním oficiálním orgánům. Budeme přitom vhodnými a dostupnými prostředky usilovat o zveřejnění a rozšíření všech stanovisek, byť jakkoli protichůdných a bez ohledu na vztah jejich autorů k Chartě 77. Jsme pevně přesvědčeni, že rozvoj společenské kritiky a kritického ducha je podmínkou pozitivního přístupu k řešení obtíží, jež províváme a k hledání konstruktivního východiska z nich.

Charta 77 nevznikla jako výraz určitého vyhraněného politického stanoviska v úzkém smyslu. Neusiluje o moc. Její dokumenty proto nemohou a nechtějí vyjadřovat hlediska té či oné části signatářů nebo stoupenců. Nejsou ani platformou jednotlivých proudů opozice. Nezřikáme se práva dotýkat se občanských, filosofických a politických stránek konkrétních společenských jevů. Nadále budeme vyvíjet iniciativu k potřebným legislativním úpravám. Nepovyšujeme se však za rozhodčího v ideových a politických sporech, nepřisvojujeme si právo rozhodovat jako poslední instance o tom, co je a co není pravda a spravedlnost, nepovyšujeme se na svědomí národa.

Charta 77 se zrodila z hluboké potřeby právní jistoty, z touhy po veřejné mravnosti, která by nebyla úskočná a příležitostná, z přání přispět k tomu, aby všichni českoslovenští občané žili a pracovali jako svobodní lidé. Z toho ducha vychází její kritika neústavního systému faktického podřízení všech institucí a organizací ve státě politickým direktivám aparátu vládnoucí strany a rozhodnutí mocensky vlivných jedinců. Charta 77 připomněla, že právě tento systém je nástrojem omezení a potlačování řady občanských práv, že jeho nositelé se nikomu neodpovídají, že rozhodnutí mocensky vlivných jedinců mají přednost i před zákonem, přičemž jsou často jen ústní, občanům neznámá a jimi nekontrolovatelná a ústava ČSSR a ostatní právní normy obsah, tvorbu ani aplikaci takových rozhodnutí neupravují. Nespokojenost s tímto stavem a jeho důsledky vyjadřují stále více i mnozí občané, kteří si jejich příčiny neuvědomují nebo s obavou bezpečí své a své rodiny na ně nechtějí poukázat.

Kritický postoj občanů má mnoho podob. Mnozí kritizují stav veřejných věcí v principu stejně nebo podobně jako Charta 77, leckdy s nemalým riskem, i když mají výhrady k našemu postupu. Různost se nevztahuje jen na předšavby, jak kritizovaný systém vznikl, jak se projevuje, působí a jak by měl být změněn, ale i na to, do jaké míry je účelné věnovat se právě této otázce. Kdyby se tato různost mohla svobodně a plně projevit, podnítila by tvorbu nových duchovních i hmotných statků a hodnot. K takovému stavu nedospějeme ze dne na den. Takové vědomí nemůže však být překážkou pro ty, kdo mají dobrou vůli pomoci společnosti; existuje široká oblast neoporných jevů a potřeb, v jejím rámci je možné rozvíjet pozitivní a usilovat ke zkvalitnění a zvýšení úrovně celého společenského života.

Na sluvčí Charty 77 se obracejí jednotlivci a skupiny občanů s různými pochyty a obavami, které nedošly sluchu oficiálních institucí. Pozornost budí všechny úseky společenského života: otázky demokracie a samosprávy, problémy spolkové činnosti i života duchovního a náboženského, činnost justice, bezpečnosti a advokacie, právní ochrana občanů a občanské právo, otázky emigrace a politického exilu, problémy ekonomické, zahraničního obchodu, plánování, programování, tvorby cen, sportovní, cestovní, bydlení a architektury, zdravotnictví, bezpečnosti provozu státních podniků, elektrárny a celého životního prostředí, dále otázky školské reformy, vědecké a kulturní práce, podmínek svobodného a efektivního bádání, vědeckého a tech-

nického rozvoje vůbec. Zvláštní pozornost poutají česko-slovenské vztahy, otázky národnostních menšin a cikánů-Romů, jakož i problémy žen a mládeže.

Ani tento obsáhlý výčet není vyčerpávající a rozšiřuje se o další témata. Nechceme však popisovat katalog zbožných přání. Věnujeme hlavní pozornost praktickým otázkám rozvoje těchto iniciativ a diskusí. Věříme, že nás v tom podpoří všichni, kdo s myšlenkou Charty 77 souhlasí a sympatizují. Vítáme každého, kdo chce v naznačeném směru spolupracovat, případně se spolu s jinými ujmout prozkoumání některého důležitého společenského problému a předložení návrhů na jeho řešení.

Práti bychom si, aby se s tímto dokumentem seznámili všichni stoupenci a signatáři Charty 77 a zaměřili v tom smyslu své úsilí, abychom mohli stále účinněji přispívat k uplatňování lidských práv a jejich rozšiřování na všechny občany. Charta 77 považuje přitom za svou povinnost podporovat a povzbuzovat aktivitu všech občanů tak, aby nabývala podobu iniciativ stále širších a zralějších, aby se ubírala stále samostatněji cestami, aby se na ní podíleli především ti, jichž se přímo dotýká, aby se rozvíjela na široké demokratické základně.

dr. Ladislav Hejdiánek
mluvčí Charty 77

Marta Kubišová
mluvčí Charty 77

dr. Jaroslav Šabata
mluvčí Charty 77

Dne 19. října 1978

Pozn.: Tento text je vydáván po zatčení dr. Jaroslava Šabaty, který pověřil jeho konečnou redakci shývajících dva mluvčí.

ooooo0000oooo

Prohlášení Charty 77 k šedesátinám Československa

Podzimní čas roku 1978 připomíná už po šedesáté občanům tohoto státu datum 28. října 1918 - datum vzniku moderního československého státu, který navazuje na tisícileté úsilí našich národů o získání či udržení své státnosti.

Připomněli jsme si letos také září 1938, únor 1948 a srpen 1968. Ať již tyto dramatické události vnímáme a hodnotíme podle sebereosídlnějších hledisek a na základě nejprotichůdnějších osobních zkušeností, není pochyb o tom, že tu vždy znovu a znovu šlo také o československou státnost, o její vytváření či ničení, upevňování či ohrožování, zajišťování či problematizaci.

O tuto státnost, která je důležitým výrazem a stvrzením svéprávnosti společenství občanů naší země mezi společenstvími občanů celého světa, jsme se pak téměř po celých oněch šedesát let museli obávat vzhledem k necenným poměrům v naší strategicky tak citlivé části Evropy. Pro ní jsme hledali nejspolehlivější garanty. Snažili jsme se ji upevňovat zevnitř, když jsme řešili nesnadné otázky sociální, národnostní i politicko-necenné. Váží svému státu jsme si počínali někdy lépe, jindy hůř; to dnes nechceme rozsuzovat.

Nechceme se dnes pouštět do sporů o interpretaci naší minulosti: historický čas šedesáti let moderní československé státnosti zdaleka není pouhým archeologickým nalezištěm. Připomíná nemocnou krajinu, šarlivě rozparcelovanou mezi hledáče a strážce těch či oněch tradic, hodnot a konceptů. Dovolávat se minulosti nikoli pro její hlubší poznání a pochopení, nýbrž především - a někdy výlučně jen - v zájmu ospravedlnění aktuální mocenské praxe vede k diskriminaci jedných či k protěžování druhých pro je-

jich postoje v minulosti či jen k minulosti. Vede to k nervoznímu ostře-
háms citlivých výročí, přejmenování ulic, kácení pomníků a nos jejich
vztyčování, ke křivení a opět hanobení jmen, ke stále novému přepisování
učebnic dějepisu pro ty, kdo nepamatují...

Dovolávat se tedy můžeme těch či oněch tradic, ale měli bychom tak či-
nit s vědomím, že na nás jako inspirace či jako nasměrování, jako nesplacen-
ný dluh doléhá minulost celá, a že takto doléhá na nás na všechny. Par-
celovat minulost, přivlastňovat si její přírodní epizody a popírat či
zamlčovat, co se nehodí, nelze bez rizika, že tím rozpárujeme čas
přítomný i budoucí, a že budeme v ústí na občanském životě preferovat
jedny proti druhým, že s odpovědností za osudy národů a států budeme vy-
lučovat jedny ve prospěch druhých.

Žádný politický systém není zcela imunní proti pokušení svých představi-
telů hroznit moc na jedné straně a bezmoc na druhé, soustředovat výsady
v rukou jedněch a diskriminovat druhé. Tato pokušení a možnost bránit se
proti nim jsou ovšem jednou věcí a jindy menší právě v závislosti na po-
vaze takových systémů. Vědecky však bylo a bude nutno dbát o zachování
lidských, občanských, sociálních a politických práv. Vědecky se má u nás
našli lidé, kteří věnovali své nejlepší síly tomuto ideálu, když usilo-
vali o prosazení nesamozřejměho požadavku civilizovaného lidstva: pod-
řídí moc právu.

Do budoucna bychom měli mít základní společný cíl: zastávat se práv všech,
ze jedné však těch, komu jsou upírána, bez ohledu na politické postoje, na
postavení v hierarchii soci či bezmoci, bez ohledu na rozdílné vztahy k
minulosti. Neklást práva jedné třídy nad práva třídy druhé, nestavět jed-
na společenskou vrstvu proti vrstvám jiným, věřit proti nevěřícím a opač-
ně, národ proti národu, jedny proti druhým.

Sladit a snažit se ochraňovat hodnoty a jistoty, které nás spojují. Toho,
co nás rozděluje a nejapíše bude rozdělovat i sítra je i bez našeho při-
činění dost. Je to neruční a je s ním a tím počítat.

Náme ale odpovědnost vůči nescizitelnému, společnému dědictví otců a dě-
dů. Toto tisícileté dědictví, před šedesáti lety obnovené, je zajisté
nedokonalé. Je stále živé. S rostoucí naléhavostí se dovolává naší
společné péče.

Prote u příležitosti šedesátého výročí vzniku republiky chceme připome-
nout všem občanům a také sami sobě spíše to, co by nás dnes a sítra mělo
a mohlo spojevat, než to, co nás vzhledem k minulosti rozděluje.

Chceme říci, že stát je buď společné kulturní dílo pokud možno všech ob-
čanů, jejich dobrovolný závazek přispívat k obecnému prospěchu, nebo jen
potlačovatelskou organizací mocenského aparátu střežícího systém výsad na
jedné straně a diskriminací na druhé.

Že stát je buď společnou vlastí, pro kterou rádi pracujeme a jsme ochotni
přinášet oběti, nebo je jen cizím svárem, pod nímž je možno v nejistém
klidu a problematickém materiálním dostátku přežít jen za cenu trepného
přizpůsobování, zneklonování paměti a svědomí, za cenu strachu před mocí,
které se necítí být vázána ani těmi pravidly, které sama stanovila - nako-
nec ke škodě všech.

Že stát je buď sdílenou odpovědností všech občanů, nebo dřodem, který sedí
na přepážce a a občany zachází jako a těmi, kdo ruší jeho klid.

Že stát je koneckonců pokusem zorganizovat lidstvo v celém; zorganizovat
je ke konstruktivní spolupráci při respektování rozdílnosti mezi lidmi.

Že jinak je stát toliko částíčkou mocenského bloku a má pak jen větší či
menší strategickou důležitost v propočtech jiných.

že stát existuje mezi státy jen jako rovný mezi rovnými. Jinak je jen
sbytným zapínaním k přetvoření nacionálního sobectví, totalitických vědání
a politického fanatismu.

Osudy našeho státu i bezpečtu jeho občanů nás vedou k přesvědčení, že není možné vyčkávat. Snažme se neustále jednat jako dobří občané, na pracovištích i tam, kde bydlíme. Pevnějme každodenně i v drobnostech vytvářet takovou společenskou atmosféru, v ní bychom chtěli a mohli dobře a s uspokojením pracovat pro svou vlast. Teprve pak bychom mohli mít i naději na obnovu nejlepších tradic našeho státu i naději na osobitý přínos, kterým nevelké, ale nevenek i uvnitř svobodné Československo přispěje k řešení obrovských problémů lidské civilizace.

V Praze dne 28. října 1976

Marta Kubišová
mluvčí Charty 77

Ladislav Hejdiánek
mluvčí Charty 77

ooooo000oooo

Fan
Dr. Gustáv M u s á k
prezident ČSSR
P r a h a

Fan
Dr. Ján F e j e š
generální prokurátor ČSSR
P r a h a

Počátkem roku 1977 jsme spolu s více než dvěma sty českých a slovenských občanů adresovali nejvyšším ústavním činitelem této země prohlášení Charty 77, které bylo inspirováno vírou, že i v naší zemi převládne upřímná a opravdová snaha o naplnění závěrečného dokumentu mezinárodní konference v Helsinkách a Mezinárodních dokumentů o lidských právech, které ČSSR přijala a učinila součástí svého vnitřního právního řádu. Spontánní snaha občanského sdružení Charty 77 se však setkala u orgánů státní moci nejen s nepochopením, ale především s úplným popřením našeho práva na jakoukoli iniciativu v oblasti občanských práv. Byli jsme vystaveni kampani poslav, k níž se připojil i systém represí proti šedé signatářů prohlášení a jejich stoupencům. Přes tuto skutečnost se k původnímu prohlášení připojily stovky dalších občanů, kterým čest, pravda a spravednost zdálo se základem hodnotami a kteří proto neváhali riskovat svou existencí ani při vědomí jak pravděpodobných postihů ze strany státní moci. Je ovšem neznamená, že k těmto postihům má někdo z nás mlčky přihlížet a popřít tak svou základní občanskou spoluodpovědnost za vytváření obecných poměrů v naší zemi. Je-li nám však soustavně upíráno právo usilovat o naplnění základních občanských, politických, hospodářských a kulturních práv, stvrzených mezinárodněprávními dokumenty i vnitřním právním řádem, pak je v níže ještě daleko větší znehodnocována právě naše elementární občanská odpovědnost za věci obecné.

Obracejíme se proto na Vás jako na nejvyšší ústavní činitele, jejichž ústavní funkce v sobě spojuje nejen nejvyšší mocenské prerogativy, ale i nejvyšší odpovědnost. Domníváme se totiž, že není možno dále s klidným svědomím připustit, aby trestními stíhání a trestům odnětí svobody byli vystavováni občané, kteří se dopustili jediného "zločinu": využili právo na svobodu projevu zaručené Ústavou ČSSR a vyjádřené v mezinárodních dokumentech tak, že toto právo zahrnuje "svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím ústní nebo jakýmkoli jinými prostředky podle vlastní volby" (citováno z článku 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech).

Na desítky takto postížených občanů jsme již upozornili ve svých dokumentech, dopisech a sděleních, adresovaných státním orgánům naposledy v dokumentu č. 19 z 8. října 1976. Úplnou dokumentací dostupných informací o trestním postihu za využití práva na svobodu projevu a informaci zveřejňuje soustavně Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných - svobok zatím zcela bez pozitivní odezvy ze strany příslušných státních orgánů.

Od 31. 8. 1978 je až dosud ve vyšetřovací vazbě ve věznici MS č. 1 v Praze-Ruzyni třicetiletý sociolog Jan Zmatlík - až do svého zatčení odborný pracovník Výzkumného ústavu kriminologického při Generální prokuratuře ČSSR. Jan Zmatlík připojil svůj podpis pod prohlášení Charty 77 v květnu roku 1977 a patrně pouze proto byl dne 30. 8. 1978 zadržen orgány StB a vyslýchán, přičemž těmito orgány byl převezen do svého bydliště, kde jim dobrovolně vydal dokumenty a sdělení Charty 77 a další texty, zejména kulturního a filosofického charakteru (např. text nositele Nobelovy ceny za literaturu Solženicyna). Pouhé přechovávání těchto materiálů - bez důkazu o jejich event. rozšířování, které ostatně není trestné, bylo důvodem k trestnímu stíhání Jana Zmatlíka a uvalení vazby na něj. Přitom i rozhodnutí o vazbě bylo v rozporu se závazným ustanovením trestního řádu vydáno až po vypršení všech zákonných lhůt v době, kdy měl být Jan Zmatlík naopak již propuštěn. Výkon vazby nad Janem Zmatlíkem se děje v příkrém rozporu s platným trestním řádem i řádem výkonu vazby - Jan Zmatlík měl poprvé možnost vidět svého obhájce při výslechu, který se konal až po šesti týdnech vazby, za tuto dobu od něj nebyl doručen žádný dopis ani jiná zpráva rodině, které by bylo umožněno poslat mu např. ani jeden balíček, a to i když platné předpisy takový postup sázkují.

Jan Zmatlík je trestně stíhán za údajné spáchání trestného činu přípravy k podvracení republiky, kterého se měl dopustit pouze tím, že u sebe měl zainstalovat texty, jež dobrovolně vydal bezpečnostním orgánům, neboť byl přesvědčen, že se ničeho trestného nedopustil. Jeho případ, stejně jako řada případů ostatních, však nasvědčuje tomu, že o něčem podobném nemůže být přesvědčen nikdo, když trestním stíháním je zcela zneplatněno právo na svobodu informací.

Protože považujeme pokračující trestní stíhání občanů vedené např. pouze za přechovávání materiálů Charty 77 za alarmující v trestní politice státu a protože i okolnosti, za kterých jsou taková stíhání vedena a za kterých je na občanech vykonávána vyšetřovací vazba, zpochybňují základní právní jistoty a záruky, obracíme se na Vás, pane presidente a pane generální prokurátore, se žádostí o zvalžení tohoto stavu a učinění takových opatření, která zabrání dalšímu porušování právního řádu.

Praha, 19. října 1978

Marta Kubišová
mluvčí Charty 77

Dr. Ladislav Hejžánek
mluvčí Charty 77

ooooo000oooo

President ČSSR
dr. Gustáv Husák
Praha - Hrad

V Praze dne 17. října 1978

Pane presidente,

v neděli 1. října 1978 byl v Peci pod Sněžkou zadržen bývalý dlouholetý člen a funkcionář komunistické strany dr. Jaroslav Šabata, dnes mluvčí Charty 77. Poté byl obviněn z útoku na veřejného činitele a prokurátor na něho uvalil vazbu.

Podle informací hodnověrných svědků se Šabata stal obětí bezdůvodného surového napadení příslušníky bezpečnosti na okraji VB v Peci pod Sněžkou. Pokud se Jaroslav Šabata napadení bránil, využil pouze svého lidského a občanského práva nedat se bít a urážet.

Žádám Vás, pane presidente, abyste zasáhl k okamžitému propuštění Jaroslava Šabaty z vazby a zastavení trestního stíhání proti němu. Připomínám, že zvláštní pozornost se vyžaduje zdravotní stav uvězněného, který prodělal dva infarkty. Propuštění Jaroslava Šabaty z vazby a vyšetření celé záležitosti by bylo obecně považováno za projev vůle netrpět nezákonností, jichž se dopouštějí některé orgány bezpečnosti.

P. S.

Vážnost situace znovu potvrdilo převedení herce Pavla Landovského uprostřed Prahy na mostě 1. máje, dne 13. října. Neznámý muž, z jehož výroků lze soudit na příslušníka bezpečnosti, zcela bez příčiny Pavla Landovského hrubě oslovil, urážel, bil a pokoušel se ho shodit přes zábradlí mostu do Vltavy (s výkřiky "už se těším, jak tě budou věšet, ale teď půjdeš dolů"). Pavel Landovský přitom utrpěl četné poranění a zhemžninu pravé nohy.

Jiří Dienštber, Luboš Dobrovský, Miluše Fischerová, Jiří Frodl, Jiří Hájek, Miloš Hájek, Oldřich Hromádka, Marie Hromádková, Milan Hubl, Zdeněk Jičínský, Jiří Judl, Vladimír Kabrna, Vladimír Kadlec, Erika Kadlecová, Eva Kantárková, Luboš Kohout, Karel Kyncl, Ladislav Lis, Jaromír Litere, Klement Lukeš, Anna Marvanová, Hana Mejřová, František Pavlíček, Josefa Slánská, Rudolf Slánský, Josef Stehlik, František Šemalík, Věnek Šilhán, Přemysl Vondra, děk Jiřina Zelenková.

oooo oooo oooo

Sdělení č. 46

V týdnu od 9. 10. 1978 došlo v Praze k další sérii protizákonných represí a hrubých útoků na základní práva občanů. Počátkem týdne byl bezpečností zadržén na 48 hodin signatář Charty 77 Jan Wünsch (jeho podpis byl zveřejněn v Dokumentu Charty č. 20 dne 10. 10. 1978). Po propuštění byl 13. 10. opětovně vyslýchán. Od úterky zabranují uniformovaní příslušníci, kteří trvale stráží byty mluvčího Charty 77 Ladislava Hejdnka a Petra Uhla, všem návštěvám ve vstupu do bytu a některé návštěvníky předvádějí. Dr. Julius Tomin se odmítl nechat předvést a od čtvrtka setrvává v bytě dr. Hejdnka. Julius Tomin vyhlásil, že nebude-li zákaz vstupu návštěv odvolán, zahájí 17. 10. 1978 desetidenní protestní hladovku.

Nadále pokračovaly policejní zásahy ke zmaření golkromých představení Shakespearovy hry Macbeth v ržaných bytech. O stupňující se atmosféře násilí a brutality svědčí vážný případ herce Pavla Landovského, který se udál v noci z 12. na 13. 10. 1978. V blízkosti Národního divadla byl neznámým mladým mužem nejprve hrubě uražen (s "to je ta svině Landovský") a poté fyzicky napaden. Po krátké potyčce se pachatel vzdalil; když však Pavel Landovský pokračoval v cestě domů, byl jím uprostřed mostu přes Vltavu znova napaden. Se slovy "už se těším, až tě budou věšet, zatím ale půjdeš dolů!" se útočník pokoušel hodit Pavla Landovského do řeky. V zásepe o svůj život si Pavel Landovský zlemil nohu o mostní zábradlí. Nakonec se mu podařilo útočníka odrazit a doplazil se domů; nemocnice, v níž byl druhý den ošetřen, podala v případě hlášení veřejné bezpečnosti.

Zpěvák Jaroslav Hutka, který se má dne 16. 10. 1978 odstěhovat z republiky, poslal na 13. 10. 1978 několik přátel k večírku na rozloučenou. Byl však téhož dne odpoledne a poté znovu večer předveden a podroben dlouhým výslechům. Několik desítek uniformovaných i neuniformovaných příslušníků SMO obkličilo navečer jeho dům v Neklanově ulici č. 10; návštěvníci byli

rumovník

legitimování, nebyli vpuštěni do domu, někteří byli podrobeni osobní prohlídce nebo přečvedeni. Policejní střežení osoby i bytu Jaroslava Hutky zatím pokračuje.

Všechny uvedené příklady pokládáme za alarmující doklad vzrůstající tvrdosti a nezákonnosti represí vůči aktivním zastáncům lidských práv.

14. 10. 1978

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

x x x

Sdělení č. 47

Dne 26. 9. 1978 byl vzat do vazby dr. Jaromír Šavrdá, nar. 25. května 1933, bytem Ostrava - Zábřeh, Výškovická 87. Podle sdělení vyšetřovatele je obviněn z trestného činu pobuřování (§ 100 tr. z.), bližší podrobnosti obvinění nejsou zatím známy.

Dne 25. 9. 1978 byla v bytě dr. Jaromíra Šavrdy provedena domovní prohlídka, při níž byly odnaty různé rukopisy, strojopisy literárních děl a nedokončené episy Solženicynova Souostroví Gulag a úryvku z Pamětí Prokopa Drtiny, pojednávajícího o Mnichovu; dále též tři psací stroje.

Dr. Jaromír Šavrdá absolvoval filozofickou fakultu a studoval též na fakultě právní, odkud byl krátce před promoci vyloučen (1972). V roce 1969 byl vyloučen z KSČ. Byl členem Svazu čs. spisovatelů, jeho poslední publikovaná práce - Kniha kralovrahů - byla v roce 1971 stažena z prodeje; od té doby prošel různými povoláními, nyní je v invalidním důchodu. Je vážně nemocen: srdeční choroba, TBC ledviny. Jeho manželka Dolores Šavrdová bydlí na téže adrese; má jednoho dospělého syna.

Trestní stíhání a vazba Dr. Šavrdy jsou dokladem - bohužel nikoli prvním - toho, že neochota spisovatele podřídit svou tvorbu byrokratickému diktátu a jeho aktivní zájem o neoficiální kulturu jsou v tomto státě považována za trestný čin. Výbor konstatuje, že tento postup hrubě odporuje čs. ústavě i zákonům a že navíc "kulturní politika", realizovaná za pomoci trestního zákoníku, vážně poškozují pověst naší republiky v zahraničí.

20. října 1978

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

x x x

Sdělení č. 48

Dne 5. října 1978 projednal krajský soud v Brně odvolání proti rozsudku městského soudu, který odsoudil Jana Simsu (nar. 1929) k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 8 měsíců pro "tr. čin útoku na veřejného činitele (§ 155 la tr.z.)". Naši nejvyšší státní činitelé byli upozorněni, že jde o zlovelný postih nemocného člověka, bývalého evangelického duchovního a významného představitele čs. protestantismu. Rozsudek 1. instance však byl potvrzen v plné výši. Vzhledem k tomu, že Jan Simsa trpí chronickou chladovou alergií a byl před několika lety postižen ztrátou ledviny. Charta 77 o celém případě informovala též Mezinárodní červený kříž v Ženevě.

Městský soud v Brně pokračoval 18. 10. 1978 v hlavním líčení v tr. věci proti Petru Cibulkovi, Liboru Chloupkovi a Petru Pospíchalovi (viz sdělení výboru č. 2, č. 12, a č. 42). Za předsednictví JUDr. Zišlavského nejprve zamítl žádost P. Pospíchala a L. Chloupka o propuštění z vazby, které zvláště tíživě doléhá na P. Pospíchala, jemuž krátce před zatčením

bylo 18 let. Obviněný P. Cibulka vyslovil svému obhájci vážnou nedůvěru, neboť nebyl dostatečně seznámen s výsledky vyšetřování a rovněž proto, že nebyli k líčení předvoláni svědkové obhajoby. Obhájce JUDr Dvořák proto prohlásil, že za těchto okolností nemůže P. Cibulku obhajovat a žádal, aby hlavní líčení bylo opět odročeno, než bude ustanoven nový obhájce. Předseda senátu dal poté přítomné matce P. Cibulky lhůtu jednoho týdne, aby oznámila jméno nového obhájce a hlavní líčení opět odročil na neurčito. Rovněž při tomto druhém jednání nebyli vpuštěni do soudní síně přátelé obžalovaných, účastnit se mohli pouze rodiče, jimž však nebylo dovoleno se syny promluvit a Petru Pospíchalovi nesměli rodiče předat ani obuv, ačkoliv byl na jaře zatčen v lehkých teniskách. Předseda senátu JUDr Zišlavský oznámil, že ani na obnovené hlavní líčení nebude vydány žádné nové vstupenky. Městský soud v Brně zasedá v Rooseveltově ul. č. 16.

Městský soud v Praze projedná 27. 10. 1978 odvolání prof. Vladimíra Štáhl Ríhy, nar. 1906, který byl 29. 6. 1978 odsouzen pro tr. čin pobuřování (§ 100 odst. 1 a tr. z.) k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 6 měsíců. Při zdůvodňování prokurátor 1. instance zdůrazňoval, že se obviněný i po vyloučení z KSČ (kde byl členem od r. 1924) "velmi výrazně angažoval v ideové sféře činnosti pravicových skupin" a že "komentoval politické, ekonomické, sociální a kulturní dění jak v republice, tak i v zahraničí" (viz sdělení výboru č. 19). Soudní represe za vyjadřování vlastních názorů je zvláště pobuřující vzhledem k tomu, že odsouzenému je 72 let. Odvolací řízení se koná v 7,45 hod. veze Spálené ulici č. 2, II. patro, místnost č. 83.

Předseda senátu krajského soudu v Plzni JUDr Milan Patzenhauer nařídil na 30. 10. 1978 začátek hlavního líčení v trestní věci proti Ing. Václavu Novotnému a Zdenku Těšínskému, v souvislosti s trestní věcí proti Jaroslavu Dvořákově a spol. (viz sdělení výboru č. 15 a 37). Zdeněk Těšínský byl z vazby propuštěn, Ing. V. Novotný je již více než 9 měsíců ve vazbě. Z. Těšínský je žalován pro pokus o tr. čin opuštění republiky (§ 109 odst. 1 tr. z.) a pro pomoc k přípravě téhož tr. činu Ing. V. Valy; Ing. Novotný pro přípravu tr. činu podvracení republiky (§ 98 odst. 1 tr. z.). K V září t.r. potvrdil Nejvyšší soud ČSR rozsudek vyššího vojenského soudu v Příbrami, jímž byl Ing. V. Vala odsouzen pro tr. čin vysvětačství (§ 105 odst. 1, 3b, d tr. z.) a pro pokus o tr. čin opuštění republiky (§ 109, odst. 1, 3b tr. z.) k trestu odnětí svobody v trvání třinácti let.

Miloslav Černý (nar. 20. 4. 1930), který byl na jaře 1978 přefazován z první do druhé nápravné výchovné skupiny, byl nyní přemístěn do NVÚ - MS, PS 1/7, PSC 789 53, Mírov, okr. Sumpperk. Připomínáme, že jde o vězně, který byl bez dostatečných důkazů odsouzen ke 3 rokům odnětí svobody; trpí podrazovou epilepsií po těžkém lebečním traumatu, smáknutá má defektní žlučník, během půlročního pobytu v korekci ztratil třetinu původní tělesné váhy a silně krvácí z konečníku. I o tomto případě Charita 77 informovala Mezinárodní červený kříž v Ženevě.

Ivan Jirous (nar. 23. 9. 1944), jemuž výkon trestu končí 24. dubna 1979 byl přemístěn z NVÚ Stráž pod Ralskem do NVÚ Ostrav nad Ohří, PSC 363 50, PS 100/C 4, okr. Kerlový Vary. Odsouzený Ivan Jirous je zařazen do druhé nápravné výchovné skupiny.

26. 10. 1978

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

x x x

Sdělení č. 49

Dne 20. 10. 1978 se před senátem okresního soudu v Mostě za předsednictví Braňoslava Matěšky konalo hlavní líčení v tr. věci proti Jiřímu Chmelovi, signatáři Charty 77. Jak jsme již informovali (viz Sdělení č. 23), obžaloba ho viní z tr. činu pobuřování (§ 100, odst. 1 a tr. z.), jehož se měl dopustit tím, že počátkem ledna 1977 ve svém bytě v Mostě umožnil několika osobám podepsat Chartu 77 a že v červenci 1977 přehrával před restaurací Luna v Mostě magnetofonový záznam Prohlášení Charty 77 a nahrávky nekonformních hudebních skupin.

Obžalovaný před soudem svou vinu v celém rozsahu popřel. Oba svědci údajného přehrávání z magnetofonu před restaurací Luna prohlásili při konfrontaci s obžalovaným, že ho nikdy neviděli a že neznámou osobu původně identifikovali jako Jiřího Chmela na základě návodu vyšetřovatele. Také dva zbývající svědci, kteří měli dosvědčovat údajné podepisování Charty 77 v bytě Jiřího Chmela, odvolali v průběhu líčení své původní svědectví a tím, že je vyšetřovatel hrozbami a nátlakem přinutil vypovídat nepravdivě a že navíc jejich výpovědi při protokolování hrubě skretili. Líčení probíhalo za vzrůstající nervozity prokurátorky i soudce, který zřejmě neschal zkráceně protokolovat jeho příběh, nabízel zřetel na základní práva obhajoby apod. Nakonec bylo líčení odročeno na osmou hodinu ranní dne 25. 10. 1978. Přímo v soudní síň budově byli zadrženi tři svědci - Josef Heger, Ivana Holotová a Josef Klier - a prokurátorka jim hrozila trestním stíháním pro tr. čin krivé výpovědi; do 25. 10. nebylo o jejich osudu známo nic bližšího a je důvodná obava, že byli vzati do vazby. Do soudní síně byli vpuštěni jen dva důvěrníci obžalovaného, v okolí soudní budovy i v dalších místech okresu byla provedena rozsáhlá bezpečnostní opatření.

Dne 25. 10. 1978 hlavní líčení pokračovalo, opět za rozsáhlých bezpečnostních opatření v celém okrese: do soudní síně byl tentokrát vpuštěn jen jeden důvěrník obžalovaného; některým jeho přátelům bylo znemožněno vzít si dovolenou ze zaměstnání; ostatní se nesměli ani přiblížit k budově soudu a byli ustavičně sledováni; zakázaným řidič obhájce (JUDr. Danisze z pražské AP) byl předveden na VB, odkud byl vyreklamován teprve po sedmi hodinách.

Z vězení byli k soudu předvedeni dva noví svědci. Výpověď svědkyně Seneše neobsahovala nic pro případ významného (v roce 1977 viděl prý Jiřího Chmela v restauraci Luna předávat někomu nějaké strojopisy neznámého obsahu a magn. pásky). Svědek Petr Ouda, signatář Charty 77, tč. ve výkonu trestu, nejprve vypovídal, že v lednu 1977 podepsal spolu s několika osobami v bytě Jiřího Chmela Chartu 77. Na dotazy obhájce vypovídal, že byl 23. 10. 1978 vyléčen vyšetřovatelem StB podporučíkem Venclíčkem, který mu hrozil tr. stíháním v případě, že jeho výpověď nebude v souladu s protokolem z informativního výslechu z ledna 1977. Tento informativní výslech trval 30 hodin, přičemž byla Petru Oudovi, který je nemocný cukrovkou, odpírána strava a odpčinek - proto nakonec protokol podepsal. Petr Ouda svou výpověď v plném rozsahu odvolal. Následovaly výslechy vyšetřovatelů StB, které mj. potvrdily věcné údaje, uváděné Petrem Oudou.

V průběhu líčení se opět stupňovala nervozita předsedy senátu, který čím dál napěšeněji protokoloval jeho příběh, pokutoval obhájce a dokonce líčení na dvacet minut přerušil. V závěrečné řeči prokurátorka konstatovala, že veřejné přehrávání nebylo Jiřímu Chmelovi prokázáno. Pokládala však za prokázané, že v jeho bytě byla ve společnosti několika osob podepisována Charta 77, čímž prý byla naplněna skutková podstata tr. činu pobuřování. Prokurátorka navrhla trest odnětí svobody na 12 měsíců. Soud vynesl rozsudek, jímž se Jiří Chmel odsuzuje k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 18 měsíců a to v první nápravně-výchovné skupině. Návrh obhájce na propuštění z vazby byl zamítnut, neboť prý hrozí, že Jiří Chmel bude pokračovat v trestné činnosti.

Jiří Chmel byl souzen za skutky, které jsou v souladu s ústavou a mezinárodními pakty a jejichž stíhání proto v každém případě předstává

neprípustné zneužití tr. zákona. Tragikomický průběh hlavního líčení však navíc přesvědčivě ukázal, že celý proces je jen divadlem, sloužícím k umlčení aktivního signatáře Charty 77 a k odstranění jeho přátel. Demnáváme se, že při hlavním líčení byla nepochybně prokázána jen jediná skutečnost: naprostá nečeta soudu nejen k duchu, ale i k láteře čs. zákonů. Během vyšetřování i procesu byl trestní řád porušen tolikrát, že zde můžeme jen námitkou vyjasnovat několik flagrantních případů. Několik svědků bylo svědecky vyloučeno ještě předtím, než vůbec bylo zahájeno trestní stíhání. Vyšetřovatelé vykonávali na svědky nepřipustný nátlak. Svědek Petr Ouda byl vyšetřován vyšetřovatelem po zahájení hlavního líčení, tedy v době, kdy ho v této věci směl vyloučit výlučně soud. Svědci, navržení obhajobou, byli nejen šmahem zamítnuti, ale v hrubém rozporu s tr. řádem nebyla před soudem čtena ani svědectví, uložená ve spisech - pokud vyznívala ve prospěch obžalovaného. Hlavní líčení bylo protokolováno neúplně a zkresleně, na námítky obhájce nebyl brán zřetel a obžalovaný i obhájce byli zkracováni i v dalších svých zákonných právech. Předseda senátu Drahošlav Matěcha projevil právní úzkostlivost vlastně jen jedinkrát: když z formálních důvodů (chybějící datum) odmítl přijmout společenskou záruku na Jiřího Chmela.

Pokládáme za potřebné pronýřovat každý proces, v němž jsou občani odsuzováni pouze za to, že užívali svých zákonných svobod a pokusili se projevit své přesvědčení - a to i tehdy, najde-li se zákonné ustanovení, jehož litery lze proti těmto občanům formálně použít. Případ Jiřího Chmela pokládáme však za další, nebezpečný výstupník nezákonnosti: bez ohledu nejen na ducha, le i na literu čs. zákonů zde byl odsouzen k tvrdému trestu člověk, jehož vina nebyla ani v nejmenším prokázána. Lze se jen těžko ubránit dojmu, že rozsudek v tomto inscenovaném procesu je jen výřezem osobní pomsty předsedy senátu za opětovný krach celé inscenace, čemuž nesvědčuje i zcela neobvyklý postup soudu, který uložil vyšší výměru trestu, než požadovala prokurátorka. Neméně nás znepokojuje i osud tří svědků, kteří byli uvězněni pouze za to, že se alespoň před soudem pokusili vypovídat pravdivě.

Stále ještě se odvažujeme doufat, že jak vyšší soudní instance, tak orgány prokuratury, odpovědné za dodržování zákonnosti v tomto státě, sjednají v této věci radikální nápravu a dají průchod právu a spravedlnosti. Nicméně ústava našeho státu ukládá všem jeho občany povinnost dbát o dodržování zákonů a proto se cítíme zavázáni upozornovat jak oficiální instituce, tak veřejnost, že v případě Jiřího Chmela byly zákony hrubě porušeny.

30. října 1978

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

oooo oooo oooo

Protestní hladovka

Oznámení o zamýšlené hladovce

Od středy 11. října 1978 zabráňují příslušníci veřejné bezpečnosti všem návštěvám ve vstupu do bytu k dr. Ladislavu Hejdičkoví a k ing. Petru Uhlovi.

Kolik svůle jsme zažili od chvíle, kdy jsme se odvážili svým podpisem Charty 77 požadovat dodržování nejelementárnějších práv a svobod, zakotvených v našem zákonodárství? Co lidé bylo bezpečnostními orgány zadrženo třeba jen proto, že pro své přátele opsali text Charty 77, že do ciziny odeslali k publikaci literaturu spisovatelů, kteří nemohou v této zemi publikovat, či proto, že se chtěli sejit s přáteli z Polska, co lidé bylo

služníky své bezpečnosti k porušování zákonnosti.

Zvlášť nebezpečná je situace, kde stát nutí příslušníky veřejné bezpečnosti k trvalému porušování zákonnosti přímo před očima veřejnosti. Veřejnost se tu uší mlčky a v strachu přihlížet bezpráví, kterého se příslušníci bezpečnosti dopouštějí na jednotlivých občanech a tím je veřejnost do mechanismu bezpráví vtahována. V příslušnických bezpečnosti roste vědomí, že jsou placenými orgány státní moci, jež kdykoli kohokoli z nich může použít jako nástroje k otevřenému porušování zákonů.

Situace nepřetržitého a otevřeného zasahování bezpečnostních orgánů do nejintimnějších sfér občanského soukromí trvá již řadu měsíců. Dnem i nocí setrávají příslušníci bezpečnosti přede dveřmi bytu dr. Hejčánka a ing. Uhla, každého příchozího kontrolují a zapisují, z bytu je slyšet každé vranutí stoliček, na kterých sedí, a každé jejich slovo, musí tomu tedy být i naopak. Pro příslušníky bezpečnosti je to zřejmě situace zcela neúnosná. Po řadu měsíců jsou tu příslušníci bezpečnosti vystaveni rozhovorům a zábavě těch občanů, pro které se potřeba svobodného slova stala neodmyslitelnou součástí jejich života. Přítomnost příslušníků má za cíl příchozí zastrašit, odradit je od návštěv a vzít jim tak podstatnou část jejich svobody. Zastrasování se mělo u řady lidí účinek, celá akce však permanentně narušovala morálku příslušníků bezpečnosti, soustavně rozkládala jejich pojetí smyslu a účelu jejich vlastní práce. Nyní se organizátoři celé akce snaží čelit negativnímu vlivu na příslušníky bezpečnosti i na širší veřejnost tím, že akci "spřísnilí", od středy 11. 10. příslušníci bezpečnosti zabranují návštěvám ve vstupě do bytu k dr. Hejčánkovi a ing. Uhlovi. Příslušníci bezpečnosti neměli zřejmě zpočátku příkaz bránit návštěvám v zasvěcení a v rozhovoru, pokud návštěvy zůstaly na chodbě. Příslušníci bezpečnosti se pak stávali nechtěnými, zato však bezprostředními účastníky svobodných rozhovorů svobodných lidí. Jak ti v bytě tak ti na chodbě si již dávno zvykli počítat s tím, že každé jejich slovo může být odposloucháváno, přítomnost příslušníků bezpečnosti proto nemohla negativně ovlivnit atmosféru svobody, v níž spolu hovořili. Příslušníci bezpečnosti unesli atmosféru otevřeného svobodného rozhovoru pouhé tři dny. Návštěvy nyní nesmí u dveří bytu zasvěnit.

Je toto cesta, kterou se má naše republika ubírat příštích šedesát let své existence?

Příslušníkům bezpečnosti, ministerstvu vnitra a ústřednímu výboru KSČ, který at chce, nebo nechce, za to vše nese odpovědnost, přeji, aby nahlédli do sah svých vlastních činů a upustili od neomyšlné akce, která v prvé řadě škodí jim samotným.

Je ještě jedno závažnější přání, které bych svou hladovkou naléhavě rád vyslovil. Přál bych si, aby prezident k 60. výročí založení republiky udělal amnestii, jež by zahrnovala všechny ty naše občany, kteří se v minulých dnech, týdnech, měsících, letech stali obětí trestního stíhání v souvislosti se svou zápasem o zachování a naplnění nejdůležitějších lidských práv a svobod. Amnestie v podstatě znamená, že nebude vzpomínat činy toho druhého ve zlém, že otevře jsem a tím i sobě novou společnou budoucnost. K tomu je zapotřebí vnitřní síly a svobody. K 28. říjnu přeji prezidentovi republiky dr. Gustávu Husákovi vnitřní sílu a svobodu do dalších let výkonu jeho funkce.

Hladovku držím v bytě dr. Ladislava Hejčánka, mluvčího Charty 77.

Julius Tomin

Pozvání k protestní hladovce

Ve svém oznámení o zahájení hladovky 17. 10. 1978 sdělil Julius Tomin, že svou protestní hladovku symbolicky prodlužuje o jeden den, tj. že ji ukončí za jedenáct dní, a to 28. 10. 1978, v den šedesátého výročí založení samostatného 3e. státu, výročí, které nechápe jako ohlédnutí do minula,

ale jako pohled do „příštích šedesáti let života této země. V závěru oznámení píše (citují):

„Je ještě jedno závažnější přání, které bych svou hladovkou rád naléhavě vyslovil. Přeji bych si, aby prezident k 60. výročí založení republiky udělil amnestii, jež by zahrnovala všechny ty naše oběť, kteří se v minulých dnech, týdnech, měsících a letech stali obětí trestního stíhání v souvislosti se svým zápasem o zachování a naplnění nezákladnějších lidských práv a svobod. Amnestie v podstatě znamená, že nebudu vzpomínat činná toho druhého ve zlém, že otevřu jemu a tím i sobě novou společnou budoucnost. K tomu je potřeba vnitřní síly a svobody.“

Jako první se k této protestní hladovce připojila na 48 hodin ve dnech 17. - 19. 10. paní Anna Šabatová, manželka Jaroslava Šabaty, mluvčího Charty 77, který je tč. ve vyšetřovací vazbě v Kradci Králové. Paní Anna Šabatová drží hladovku v našem bytě, což přijímám vřele a s radostí jako podstatný výraz solidarity. Zároveň svou vřelou přátelskou známou i neznámou, kteří se rozhodnou k protestní hladovce na určitou dobu připojit, a jiná to zaměstnání umožňuje a životní rytmus dovoluje, aby svou hladovku či alespoň její část strávili u nás v Praze 7, Keramická ulice č. 3 a to kdykoliv ve dnech 19. - 28. října. Já sama se k protestní hladovce připojím v pondělí 20. října a pokusím se vydržet a Julou do soboty 26. října, tedy šest dnů. Prosim také všechny ty, kteří hladovku budou držet ve svém prostředí, aby datum a trvání své hladovky oznámili hned mně, což je jednodušší, nebo Tominovi do bytu dr. L. Hejčánka, Praha 2, Slovenská ulice č. 11.

18. října 1978

Zdena Tomínová

-. - . -

Informace o zamýšleném ukončení hladovky

Hladovku držím již devátý den, jedenáctidenní hladovku ukončím za necelé tři dny, v den 60. výročí založení republiky. Hladovku jsem chtěl ukončit v bytě dr. Hejčánka, zde jsem chtěl pojmít své první jídlo a zůstat o den déle, abych se poněkud zotavil a nabral sílu k cestě domů.

V bytě u dr. Hejčánka jsem již patnáctý den, šest dní jsem započeti hladovky odmlouval v naději, že „vyšší místa“ ukončí protizákonné počínání příslušníků bezpečnosti, kteří od 11. 10. napouštějí návštěvy k dr. Hejčánkovi a ing. Uhlovi. „Oznámení o zamýšlené hladovce“ a později „Oznámení o zahájení hladovky“ bylo doručeno ministerstvu vnitra i Ústřednímu výboru KČM. Moje žena osobně navštívila ministerstvo vnitra a Ústřední výbor KČM. ke každému příslušníkovi vnitra nejen že nebyla ukončena, a přibývajícím dny došlo k jejímu vyšetřování.

Viděl jsem, jak byla příslušníky VB odvedena matka se dvěma malými dětmi, viděl jsem, jak byl příslušníky fyzicky napaden přítel dr. Hejčánka, který se pokoušel vejít na návštěvu. Oblíbená výhrůžka příslušníků: „odvedeme si vás na bezpečnost a tam si pohovoříme jinak.“ Slyšel jsem, jak příslušníci návštěvy uráželi: „tak nevím, jestli jste tak blbej nebo ubohej“ - „blbeč“ či „uboheč“ návštěvníků spočívala v tom, že trval na svém domnění, že příslušníci bezpečnosti mají zákony chránit, ne porušovat. V osmém dni hladovky jsem chtěl navštívit - jen mezi dvěma, nechtěl jít dál - můj nezletilý syn, příslušníci bezpečnosti mu nedovolili zazvonit a vyhrožovali mu zadržením a předvedením na VB...

Veškeré tyto okolnosti mě vedou ke změně mé původní představy o ukončení hladovky. U Hejčánka setrvám do 28. 10. do 20.00 hod. a poté, aniž bych pojedl, se odeberu domů. Budu-li cestou příslušníky bezpečnosti ag. zadržen a odvezen na VB, prodloužím hladovku o další den, bez ohledu na to, zda po tu dobu budu držet na VB či propuštěn domů. Budou-li mě příslušníci bezpečnosti chtít podrobit výslechu, nebudu s nimi v dané situaci hovořit.

Julius Tomín - 26. 10. 1978

-. - . -

Protestní hladovka

18. října 1978, v den šedesátého výročí založení samostatného československého státu, ukončil Julius Tomín po jedenácti dnech (764 hodinách) protestní hladovku, kterou držel v bytě Ladislava Hejdiánka, mluvčího Čarty 77. Za důkladné asistence uniformované i neuniformované bezpečnosti vyšel zkrátka v osm hodin večer před dům ve Slovenské ulici, kde na něho čekalo náhle i přátel, aby ho vyprovodili na cestě domů. Důvod či odůvodnění k nějakému zásahu však zatím příslušníci bezpečnosti nenašli, ani v ten sobotní večer, ani po další dva dny: dnes (t.j. v pondělí 30. 10.) nastupuje Julius Tomín svou normální noční službu ve vrátnici zoologické zahrady. Cítí se zdráv a v plné duchovní síle, ztráta sedmi a půl kilogramů tělesné váhy se rychle vyrovnává.

Dotázala se mne redaktorka londýnských Timesů, jakou měla tato hladovka (která byla výrazem nejhlubšího protestu proti zotřívající se policejní zvěsti a protizákonnému omezování svobody občanských této země a zároveň upozorněním, že by prezident republiky měl užít svého práva a udělit k 28. říjnu amnestii všem, kteří jsou vězněni a stíháni pro své přesvědčení a občanské postoje) bezprostřední odezvu u státních a stranických orgánů; musela jsem odpovědět "none", žádnou. Nejen na hladovku, ani na žádnou z našich peticí a stížností, na žádný z našich dopisů prezidentu republiky se nám nedostává odpovědi; nanejvýš dalších výsledků a postihů. Znamená to snad, že se máme vzdát veškerých nenásilných forem protestu? Nemyslím; jsem naopak přesvědčena, že je třeba pokračovat; vždyť tímto způsobem pracujeme také na svém osobním i kolektivním vědomí a uvědomování, budujeme svou (a jen zdánlivě křehkou) říši svobody. Zůstává-li, jak se zdá, vědomí a svědomí velké většiny národa našim úsilím nedotčeno a i nadále ztraceno v pokleslém světě konzumu a korupce, před deseti lety zlomeno a špatně zpracováno, pak to naznačená omezit, ale rozšířit dosavadní a objevovat nové formy aktivní nenásilné resistance, formy burčující i tiché, tvořivé a budující, schopné proniknout hluboko a v širokých kruzích pod onen špatně osvětlený umělý led, jímž jsme obklopeni.

Julius Tomín nezůstal osamocen; k protestní hladovce, k této tiché a vnitřně budující formě protestu, se v nepřetržitém řetězu připojilo 24 známých i neznámých přátel z Čech a Moravy, dělníků, důchodců, studentů, techniků, duchovních a intelektuálů, žen a mužů. 1231 hodin hladu (především však odhodlání) zde zaznamenávám v chronologickém pořadí:

17. - 19. 10. Anna Šabatová at.	26. - 28. 10. Markéta Němcová
19. - 21. 10. David Němec	Pavla Němcová
20. 10. Jiří Pačour	Hana Chmelová
21. - 22. 10. Anna Marvanová	Tomáš Petřivý
22. - 24. 10. Karel Havelka	27. 10. Anna Schwarzová
23. 10. Otka Bednářová	27. - 28. 10. Jiří Hochman
24. - 26. 10. Zdena Tomínová	28. 10. Jiří Pačour
25. 10. Jiří Pačour	Karel Dománek
25. - 26. 10. Edmund Bauer	František Lízna
Josef Kordík	Bohumil Řeřtr
25. - 27. 10. Vladimír Hrubý	Tomáš Hradílek
26. - 27. 10. Květa Princová	Jana Hradílková
	František Hochman
	Pavel Zeman

(Pokud jsem někoho opomněla nebo se mi jeho jméno nedoneslo, omlouvám se a srdečně mu za solidaritu děkuji.)

Osamocen by neměl zůstat nikdo. Během dlouhých 127 hodin hladovky jsem o tom mnoho přemýšlela a napadalo mne všelico; o tom však až někdy jindy.

30. 10. 1978

Zdena Tomínová

Vážený pane prezidente!

Dne 8. září 1975 jsem se v českém tisku dočetla o rozsudku nad chlapci, kteří se pokusili násilně opustit naši republiku.

Obludný rozsudek - trest smrti a 25 let odnětí svobody - je vyvrcholením tragédie, která se stala dne 21. 9. t.r. na Chebsku.

Navíc, jak dalece jsou pravdivé zprávy o způsobu jejich pokusu o přečech, ale soudě podle jiných informací, mohou být velmi nebo poněkud zkreslené. Jisté však je, že viníkem v tomto procesu je naše společnost!

V ČSR je potlačeno základní lidské právo - právo každého člověka svobodně se rozhodnout, kde žít a pracovat.

Honosíme se demokratickými zákony (zaručujícími demokratická práva), které nejsou v praxi dodržovány a naopak jsou jí přímo popírány, což vy, pane prezidente, svou laxností podporujete.

Jsem jen o rok mladší než chlapec, který je odsouzen k trestu smrti. I ve svém mladém věku jsem měla - a stále mám - možnost poznat, jak je těžké a většinou nemožné najít a zkusit zaujmout své místo ve společnosti. Mladý člověk potřebuje možnost.

Možnost vše sám zkusit, poznat, prožít - pochopit.

Ve v tomto státě nikoho nezajímají jeho touhy, nikdo nehledá (natož podporuje) jeho schopnosti, nikdo s ním nesdílí radost, nepodá pomocnou ruku, když neví kudy kam.

hledání jsou synonymy mládí. Tak jako chyby.

Proč tolik mladých užívá drogy, pije alkohol, prpředá nervovým stresem, které často končí sebevraždou..., při vyhlídce na "šťastnou a zajištěnou budoucnost", kterou nám zaručuje naše socialistická vlast?

Proč zůstává každoročně v západní cizině tolik lidí? Oslní je představa vyššího životního standardu a neomezené osobní svobody?

Kdyby v Československu byly podmínky k životu občenské a byla tu možnost kdykoliv si "zkusit" žít jinde, slovo "emigrant" by nahradilo slovo člověk, výraz "pokus o zavláčení do ciziny či opuštění republiky" by prostě neexistoval!

Pane prezidente,

apeluji na Vaši lidskost a spravedlnost.

Nedopuštěte,

aby byli Robert a Václav Barešovi tak krutě potrestáni!

Jejich trestné činy:

- o b e e n é o h r o ž e n í
- l o u p e ž
- k r á d e ž
- v y d í r á n í
- p o k u s o z a v l e č e n í d o c i z i n y
- p o k u s o o p u š t ě n í r e p u b l i k y

neodpovídají takovému rozsudku.

Mnohdy závažnější činy - týrání a brutální vraždy - nebývají ani z poloviny tak ztrestány, jako "pouhé" loupeže a pokusy těchto chlapců.

Pane prezidente,

apeluji na Vaši lidskost a spravedlnost.

Nedopuštěte,

aby se naše dějiny zatížily dalšími krvavými zločiny!

V Praze dne 13. 9. 1975

Tereza Kohoutová

oooo oooo oooo

nejvyšší soud
České socialistické republiky
Praha

V Praze, dne 11. října 1978

Dne 29. května t.r. převedli u Jesenické přehrady na Chebsku tři ozbrojení muži autobus se školní výpravou a přinutili pod pohrůžkou zastřelení řidiče, aby odjel k hraničnímu přechodu v Chebu, kde se dožadovali volného průjezdu do NDR. Pachateli tohoto převedení byli asi 20 letý Milan Boreš, 22 letý Robert Boreš a 20 letý Václav Boreš.

Československá veřejnost odsoudila zákeřný a zbabělý čin Borešových. K jejímu rozhořčení přispěla zejména okolnost, že násilníci vzali jako rukojmí osmnáctileté chlapce a děvčata, osoby, které byly proti své vůli do celé záležitosti pachateli vtáhnuty.

Zdánlivě prostředky informovaly o převedení autobusu neaplně a tendenčně. Uvádíme proto další informace o případu, které pronikly na veřejnost. Před převedením autobusu odcizili pachatelé v jedné hájovně lovecké zbraň a náboje. V autobusu bylo 19 studentů III. ročníku Jiřánského gymnázia. Po příjezdu na státní hranici byl autobus zastaven u první hraniční závoře a došlo k vyjednávání únosců s orgány pohraniční stráže, kterého se posléze zúčastnili a jehož řízení převzali vládní zamecněncé náměstek federálního ministra vnitra a náčelník pohraniční stráže generál František Šádek a další náměstek federálního ministerstva vnitra generál Ján Pješček, náčelník Veřejné bezpečnosti. Vládní zamecněncé generál Šádek přítom uzavřel s únosci jménem vlády ČSSR dohodu o jejich beztrestném odchodu za hranice za předpokladu, že kromě řidiče nepřed propustí ostatní rukojmí. Studenti autobus opustili, zůstali v něm tři pachatelé a řidič, autobus byl prohlédnut orgány pohraniční stráže, a pak se v doprovodu vozidla státního zamecněnce rozjel k druhé hraniční závoře. V tom okamžiku mu vjel do cesty obrněný transportér a došlo k palbě, kdy ze strany pohraniční stráže bylo vystřeleno asi 500 - 600 ran z automatických zbraní. Přitom byli zastřeleni řidič autobusu a nejstarší z pachatelů Milan Boreš a nikým neříděný autobus narazil do transportéru. Situace bylo zjištěno, že řidič byl zasažen celou řadou smrtelných ran, způsobených střelbou pohraniční stráže. Nebylo však hodnověrně prokázáno, že byl též zasažen některým z násilníků, vyzbrojených loveckými zbraněmi. Palbou pohraniční stráže byl rovněž raněn Václav Boreš, který byl později ve vězení operován bez anestézie. Generálu Šádkovi a dalším důstojníkům a vojákům udělil prezident republiky vyznamenání Za statečnost.

Ve dnech 23. 6. - 7. 9. 1978 proběhlo před krajským soudem v Plzni hlavní líčení v trestní věci proti Robertu a Václavu Borešovým, obžalovaným z trestných činů obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, 2, písm. a, 2 písm. a tr. zák., loupeže podle § 234 odst. 1, 2 tr. z. pokusu o zavláčení do ciziny podle § 239 odst. 1, 2 písm. a tr. z., pokusu o opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr. z. a krádeže podle § 247 odst. 1, 2, písm. a tr. z. Rozsudkem byli oba obžalovaní uznáni vinnými v plném rozsahu obžaloby; Robert Boreš byl odsouzen k trestu smrti a Václav Boreš k trestnému odnětí svobody v trvání 15 let, který zákon staví na rovněž trestu smrti a který lze uložit pouze namísto trestu smrti.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem bylo důvodné předpokládat, že vyšetřování a soudní jednání se zaměří především na objasnění průběhu zákroku pohraniční stráže a SDB. V důkazním řízení to nebylo však naše vůlí pochybnost prokázáno, že palbu zahájili pachatelé, ani že vůbec na pohraniční stráž střelili. Přes žádosti obhájců nebyli vyslechnuti generálové Šádek a Pješček ani major Felas, který přímo zákroku pohraniční stráže velel. Pokud jde o smrt řidiče, nebyly odstraněny žádné rozpory ve znaleckých posudcích z oboru soudního lékařství a z oboru balistiky. Rozsu-

dek z oboru psychiatrie zjišťuje u Václava Bareše vážný defekt intelektu s úrovní na hranici mezi debilitou a imbecilitou (IQ 52) a při přitom mu nepříznivě ani částečně sníženou přičetnost, čímž by byla snížena i jeho trestní odpovědnost. Rovněž intelektová úroveň Roberta Bareše je hodnocena jako hraničící s debilitou (IQ 70). K motivaci jednání uvedl jeden z pachatelů v přípravném řízení, že se chtěli dostat na Západ a později se vrátit "s autákem, aby holky koukaly". Znalecký posudek z oboru psychiatrie byl v průběhu trestního řízení přepracován a v nové verzi, přednesené před soudem, vyzněly jeho závěry pro obžalované nepříznivě. To vše ještě dokresluje okolnost, že během hlavního líčení došlo k incidentu, kdy předseda senátu zjistil totožnost muže, který se snažil před soudní síní ovlivnit svědky, aby vypovídali nepravdu v neprospěch obžalovaných; ukázalo se, že šlo o pracovníka aparátu KSČ.

Obžalovaní pocházejí a prostředří tzv. světáckých (tj. lidí od kolotočů a lunaparků), jejich adoptivní příbuzný Milan Bareš byl Rom.

O hlavního líčení vydala 7. září 1978 stručnou zprávu ČTK. Ve zprávě se uvádí, že "nakonec Milan Bareš chladnokrevně zavraždil řidiče autobusu, který do poslední chvíle sloužil teroristům jako rukojmí". Dále se zdůrazňuje, že příslušníci Bezpečnosti a PS "zneškodnili všechny tři bandity... zákonným způsobem", a že Milan Bareš byl zabít "při přestřelce". Pachatelé přepadení autobusu jsou nazýváni teroristy, ačkoli nejsou za teror stíháni. (Teror je politicky motivované násilí. Podle čs. trestního zákona je to násilí proti osobám vykonané v úmyslu poškodit zájmy republiky nebo v úmyslu odstranit jiného od aktivní účasti na plnění úkolů společnosti, nebo mu takovou činnost znemožnit. Teror je podle trestního zákona přísněji trestný než analogické trestné činy spáchané z nepolitických pohnutek - ublížení na zdraví a vražda.)

Na vhodnost trestu smrti jako druhu trestu mohou být různé názory. Bez ohledu na to, zda jsme zásadními odpůrci trestu smrti či nikoliv, vycházíme nyní, při zamýšlení nad případem Barešových, z faktu, že tento druh trestu v čs. trestním zákoně existuje a že je to trest výjimečný, jehož uložení je vázáno na řadu podmínek a podléhá několika omezením. Proto vynesení trestu smrti nad Robertem Barešem a rovněž výjimečného trestu odnětí svobody v trvání 25 let nad Václavem Barešem není možno posuzovat podle míry rozhořčení nad jejich činem, nýbrž pouze podle toho, zda soud, který tresty stanovil, postupoval podle zákona a zda byl dodržen zákonný postup v přípravném řízení. Na takové posuzování máme plné právo, protože soud rozhoduje o vině obžalovaných a o trestu jménem celé společnosti a tedy jménem každého občana.

Zákonná ustanovení o použití zbraní (v zákonu o SMO) stanoví, "že při použití zbraně je příslušník SMO povinen dbát nutné opatrnosti, zejména aby nebyl ohrožen život jiných osob, a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje". Tým zákon opravňuje příslušníky SMO použít zbraně "proti osobě, která v bezprostředním prostoru státních hranic po opětovné výsvě nezastaví, snaží se uniknout a snaží být jiným způsobem zadržena" a také proti dopravnímu prostředku v obdobné situaci. Pokud bychom tedy příslušníci přistoupili na skutečnost, kterou považujeme za absurdní a anachronickou, že ten, kdo se pokouší třeba i bez použití násilí překročit státní hranice své vlastní země v úmyslu jít jinde, může být v krajním případě podle zákona zastřelen, nemůžeme se smířit s faktem, že v daném případě někdo byl při zneškodňování násilníků usmrcen palbou proti nim i nešťastným muž, který byl pachatelem do konfliktu vtažen proti své vůli. Přinejmenším tento krok postupu SMO a pohraniční stráže byl nezákonný, neboť ten, kdo dal rozkaz k palbě z automatických zbraní, musel předpokládat, že řidič zahyne, nebo aspoň, že jeho život bude palbou velmi ohrožen. V této souvislosti se nelze vyhnout podezření, že cílem ničivé palby bylo usmrtit tři pachatele - a s nimi obětovat i řidiče - a vyhnout se

tak obtížím spejany s trestním řízením a zároveň demonstrovat exemplárním způsobem řešení sáh obdobných situací při nelegálním překročení státní hranice. Bez ohledu na ustanovení zákona o SNR soudíme, opíraje se o analogické ustanovení trestního zákona, že palba proti autobusu byla nepřiměřená povahou a nebezpečností útoku na zájem chráněný zákonem. Těsně před jejím zahájením našli pachatelé jiný požadavek než volný odchod ze země; studenti byli propuštěni, řidič by se s největší pravděpodobností mohl vrátit i s autobusem do Československa, pachatelé by byli v NDR odsouzeni k vysokým trestům odnětí svobody.

Krajským soudem v Plzni byli Robert Bareš a Václav Bareš odsouzeni za řadu trestných činů; jen za jeden z nich je však možno uložit trest smrti a trest odnětí svobody od 15 do 25 let. Je to trestný čin obecného ohrožení podle zákonného ustanovení v § 179 trestního zákona, které má toto znění:

- /1/ Kdo úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti nebo jiné těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že působí požár nebo povodeň nebo škodlivý dým, výbušnin, plynů, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání (obecné nebezpečí), nebo kdo obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.
- /2/ Odnětím svobody na dvanáct až patnáct let nebo trestem smrti resp. odnětím svobody na patnáct až dvacet pět let) bude pachatel potrestán, a/ způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, b/ spáchá-li takový čin za branné pohotovosti státu.

Pro obecné nebezpečí je podle judikatury typická živelnost a neovladatelnost průběhu události. Za stav obecného nebezpečí nepovažuje např. soudní rozhodnutí č. 5/69 jízdu autobusu řízeného opilý řidičem, nýbrž až situaci, kdy v důsledku opilosti řidiče hrozila bezprostředně havárie nebo kdy k ní skutečně došlo. Jak stav obecného ohrožení nalze tedy v daném případě hodnotit jízdu autobusem řízeného řidičem, i když je ohrožován pachateli na životě a tedy rozrušen. (Před vydáním zákonných ustanovení postihujících ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku se hodnotilo jako obecné ohrožení takové jednání, které směřuje k zavléčení letadel do ciziny; rozdíl mezi nebezpečím vynuceného letu a vynucenou jízdou autobusu je však zřejmý.) Kromě vynuceného jízdy autobusu mohl soud hodnotit jako obecné ohrožení např. situaci, kdy pachatelé vydírali příslušníky ozbrojených sil hrozbou násilí na rukojeť. Pomyšlení, že by soud mohl připočítat ničící možnosti jednotky Pohraniční stráže k působení požáru, povodně nebo výbuchu plynu je absurdní; absurdní je rovněž hodnotit tuto ničivou sílu jako živelnou a neovladatelnou. Nicméně soud první kvalifikaci činu Barešových provedl na základě takového hodnocení. Použití třetího odstavce umožnilo potom vynesení rozsudku s trestem smrti a trestem dvaceti pět let. I kdybychom však připustili, že pachatelé vydali lidi v obecné nebezpečí (např. svou neznalostí a neopatrností při zacházení se zbraněmi nebo prolomením první hraniční závory), pominulo toto obecné nebezpečí nejpozději okamžikem, kdy studenti po dohodě opustili autobus a byl v něm jen řidič; od této chvíle totiž mohla být vyvolaným stavem ohrožena jen jedna osoba, přičemž citované zákonné ustanovení, definující trestný čin obecného ohrožení, výslovně stanoví více osob. Vzhledem ke zjevné nepřiměřenosti použití zákonného ustanovení o obecném ohrožení vzniká podezření, že této kvalifikaci předcházel záměr uložit trest smrti.

Pachatelé se nepochybně dopustili řady závažných trestných činů, z nichž nejsvrážnější jsou zbavení osobní svobody, pokus o zavléčení do ciziny, a vydírání; v případě, že by soud shledal, že některým z prvních dvou činů způsobili smrt, mohli být odsouzeni k trestu odnětí svobody od pěti do dvanácti let.

Při rozhodování o druhu a výši trestu soud nepřihlédl ke znenárodné přičetnosti pachatelů, která ovšem konečným znaleckým posudkem jin příznána nebyla, ačkoliv první znaleckým výrokem byla doložena. Rovněž tak věk blízký věku mladistvých a tíživé osobní nebo rodinné poměry jsou polehčujícími okolnostmi při výměře trestu. Klade se rovněž otázka, do jaké míry byli oba pachatelé k trestným činům uvedeni o deset let starším Milanem Baresšem. Veřejnost totiž ze zprávy ČTK ví o jeho snaze vyhnout se trestu za spáchaný majetkový delikt, zatímco u obou ostatních podobná motivace chybí.

Edelovaci prostředky zneužívají přirozeného odporu lidí k násilí; využívají strachu, který zachvátil západní Evropu, v níž se v posledních letech stále častěji uplatňuje terorismus jako produkt společenských rozporů, a snaží se vytvářet dojem, jako by akce čs. občana, kteří užívají násilí, aby se dostali na Západ, byly stejného druhu jako akce západoevropských teroristů. Tento dojem má ospravedlnit rostoucí kontrolu orgánů státní moci nad obyvatelstvem a stále se rozšiřující "bezpečnostní opatření". Pokud pak jde o exemplární tresty za násilné trestné činy, ukazuje se, že nemají odstrašující vliv na lidi, kteří z nejhrůznějších příčin stratili morální zábrany a nevědí si lidských životů, ani svých ani druhých. Trestní postih může být jen jedním prvkem boje proti násilným činům. Ještě důležitější je snaha odstranit příčiny, které k nim vedou. V případech násilí, spojeného s pokusy o opuštění republiky, tuto snahu však kompetentní orgány nemají.

Vydávání násilných akcí směřujících k opuštění republiky za politický terorismus má za účel i diskreditaci v osobním styku, na schůzích, při výleších a šeptandou se rozšiřuje, že s údajnými teroristickými akcemi souvisí Charta 77, případně politická opozice.

Jsme si vědomi rozíky, které podstupujeme tím, že upozorňujeme na tento případ hrubého a několikanásobného porušení zákona a že vyslovujeme - právě vzhledem k jeho souvislostem s okolnostmi - rozhořčení nad krutým trestem. Podobně jako se to stalo odpuřcům totalitarizace života společnosti v NDR, kteří vystoupili - např. Heinrich Böll - s kritikou státní moci odbourávající v rámci "boje proti terorismu" demokratické svobody, i my můžeme být nařženi ze "sympatií k terorismu". V podmínkách nesvobody si va je pak obrana těžká.

Pocitili jsme povinnost vyslovit se k tomuto případu. Každé porušení zákona, jehož se dopouštějí činitelé státní moci, s každé zneužití zákona pro politické cíle způsobuje totiž nesmírné společenské škody. Zdá se nám, že dlouholetá praxe porušování a zneužívání zákonů jsou jedním z kořenů takových nelidských projevů, jakým byl čin Baresšových, i jednou z příčin nedostatečného právního vědomí mnoha našich spoluobčanů, kteří, vedeni emocemi a nedostatečně a mylně informováni, pošdují často trest smrti tam, kde to zákon nedevoluje.

Rozsudek krajského soudu v trestní věci proti Baresšovým není pravomocný. O odvolání, jehož projednávání je možno očekávat v příštích dnech, bude rozhodovat Nejvyšší soud ČSR. Potvrdí-li odvolací soud trest smrti, bude přezkoumávat zákonnost rozsudku Nejvyšší soud ČSSR. Bude-li podána žádost o milost, rozhodne o ní prezident republiky.

Kopie: Nejvyššímu soudu ČSSR
Generální prokuratuře ČSSR
Prezidentu republiky

Zdeněk Bárta
Tomáš Bísek
Vratislav Brabeneč

retr Brodský
František Dublan
Marie Fiedlerová

Karel Freund
 Zina Freundová
 Václav Havel
 Karel Havelka
 Karel Havlíček
 Dagmar Hlavsová
 Jana Hlavsová
 Stanislav Honola
 Jan Hrabina
 Martin Hybler
 Ivana Hyblerová
 Josef Joniček
 Zbyněk Jonák
 Rudolf Kabiček
 Svatopluk Karásek
 Tereza Kohoutová
 Božena Komárková
 Miloslav Korbela
 Bronislava Koutná
 Hana Malásková
 Václav Malý
 Anna Marvanová
 František Maštera
 Marie Matzenauerová
 Dana Němcová
 Markéta Němcová
 Pavla Němcová
 Jiří Němec

Viktor Parkán
 Tomáš Petřivý
 Jaroslav Pfann
 Antonín Pojer
 Jana Pffevratská
 Miloš Rejchrt
 Jan Ruml
 Vojtěch Sedláček
 Eva Stuchlíková
 Anna Šebatová ml.
 Miloslava Števíčková
 Petruška Šustrová
 Jan Thoma
 Zdena Tomínová
 Tomáš Toulec
 Jakub Trojan
 Petr Uhl
 Zdeněk Urbánek
 Miloslav Vašina
 Kateřina Vašínová
 Jan Vladislav
 Vladimír Voják
 Věra Vránová
 Pavel Zajiček
 Jiří Zelenka
 Josef Zvěřina
 Jan Pavelka
 Petr Novotný

Za správnost podpisů - Petruška Šustrová

oooo 0000 oooo

Vážený pane prezidente,

obracím se na Vás z tomto otevřeném dopise se žádostí, abyste se zasloužil o zákonné vyřešení situace, v níž jsem se ocitl se svou rodinou po zamítavém rozhodnutí Správy pasů a viz FMV ve věci našeho vystěhování z ČSSR. Platnou žádost jsem podal 18. 7. 1978 společně se svou manželkou MUDr. Denisou Havlíčkovou a nezletilým synem Pavlem, nar. v roce 1974. Rozhodnutí uvádí tyto skutečnosti "odůvodňující" zamítnutí naší žádosti:

- 1/ Naše vystěhování není údajně "v souladu s ochranou vnitřního pořádku".
- 2/ "Žijeme v ČSSR v ucelené rodině".
- 3/ "Nebyly shledány zřetelné důvody".

Uvedené skutečnosti jsou zcela nepodložené a pro meritorní rozhodnutí naprosto nepodstatné. Domnívá-li se Správa pasů a viz FMV, že by naše vystěhování z ČSSR ohrozilo vnitřní pořádek této země, měla by takové tvrzení nějakým přijatelným způsobem doložit, neboť jinak nelze než se domnívat, že právě můj pobyt v ČSSR - bez možnosti obživy a při stále perzekuci - je naopak garantem vnitřního pořádku ČSSR. Stejně nesmyslné je i tvrzení, že překážkou našeho vystěhování je soužití v "ucelené rodině". Ostatně, pokud by existoval právní předpis, který stanoví pro vydání pasu podmínku neucelené rodiny, nebo osamělého života žadatelů, potom by jistě nebyl problém vyhovět.

Dále uvádím důvody, jež nás vedly k podání žádosti o povolení vystěhování z ČSSR a které Správa pasů a viz považuje za "zřetelné důvody":

od dubna r. 1977 platí pro všechna nakladatelství zákaz dávat mi práci, z téměř dokončených knih jsou vyřazovány mé ilustrace, zatímco - pokud je

knihy už hotova - je buď její vydání přímo zakázáno anebo vychází proti-
sákně sice s mými ilustracemi, ale bez uvedení mého jména. Po několika-
měsíčním marném úsilí o nápravu v mnohých nakladatelstvích, na odboru
pracovních sil ONV, na Svazu českých výtvarných umělců, na Ochranné or-
ganizaci autorské, atd., jsem poslal stížnost na knižní odbor Minister-
stva kultury - i ta skončila bez pozitivní odezvy. Požádal jsem tedy do-
poručeným dopisem federálního ministra vnitra o navrácení cestovního
pasu (byl mi odebrán v říjnu 1977 rovněž s oním univerzálním odůvodněním
"ochrana vnitřního pořádku") a umožnění výjezdu za prací do zahraničí.
Po padesáti dnech bezvýsledného čekání jsem si šel osobně pro odpověď
na FNV. Pracovník tohoto ministerstva mi sdělil, že "to by chtěl každý
vyjet si na západ za prací, vrátit se v mercedesu a dělat haura" a jako
jediné možné řešení mi doporučil vystěhování z republiky. Tomuto mému
postupu předcházely výsledky mé manželky, při němž jí příslušníci StB vyhro-
žovali vyhozením z práce, vystěhování z ČSSR (až není signatářkou Char-
ty 77) a zároveň jí ujistili, že vzhledem k mým občanským postojům samo-
středně práci v ČSSR nikdy nedostanu. S mně bylo u výsledků zdůrazňováno,
že pro mne jako pro každého signatáře Charty 77 je vystěhování optimál-
ním východiskem. Soustavné šikanování, persekuce a doporučování k vystěhová-
vání ze strany státních orgánů však paradoxně vyústily vydáním nepedené-
ho rozhodnutí, kterým nám je vystěhování odpiráno.

Současnou situaci, kdy s dítětem říjeme bez jakéhokoliv příjmu na
ploše 12 m² u matky, musím považovat za další trest za mé občanské posto-
je, které jsem stvrdil podpisem Charty 77 - ostatně až poté, co mne můj
vlastní osud (mé pronásledování začalo už před podpisem Charty 77 pouze
proto, že jsem nepřerušil přátelství s Martou Kubišovou) přesvědčil o plné
oprávněnosti myšlenek, obsažených v tomto Prohlášení.

Vystěhování z republiky je pro nás jediné morálně přijatelné výcho-
disko z dané situace a vzhledem k výše uvedeným skutečnostem jsem proti
rozhodnutí Správy pasů a via FNV podal v zákonně lhůtě řádné odvolání,
ve kterém žádám o propuštění z čl. státního svazku.

Po desítkách zkušenostech s jednáním státních orgánů jsem se ještě
před vyřízení našeho odvolání rozhodl požádat o pomoc Vás.

Děkuji

Karel H a v l í š e k
akademický malíř
Plavecká 10
128 00 Praha 2

Praha 11. října 1978

ooo ooo ooo

Petr Uhl: Z Polska Prayjechažen (fejeton)

Flaková vyše nad Polskem ovlivňuje počasí ve
střední Evropě. (ze zprávy o počasí z pátku
13. října 1978, čs. rozhlas.)

"Te po co", ozývalo se včera večer u nás ze dveří, "z Polska pray-
jechažen do svojego prayjaciela." Otevřel a vidím svého přítele Káim
Petku Podhrázkého, ostravského signatáře Charty, jak se dohaduje s dvěma
strážníky, kteří, povstavše ze svých židliček, po něm resolutně požadova-
lí "páspert". "Moj páspert jest na znam subesadie", odhývá je Petka a
dere se dovnitř. Jsou ale dva a s chartyety a jinými výtržníky si umějí
poradit; Petka nemá šanci, nechce-li se prát. Za chvíli vyklizuje pole
a odchází do Deminky, kam ho posílám s tím, že přijou za ním. Tváří se
ale nechápavě, takže muži zákona překládají má slova: "Kafé, káfé!" a
ukazují dolů. Deminka bývala kavárna anarchokomunistů; dnes se Petka hlásí
k anarchismu a já ke komunismu, takže se nám v ní bude pěkně sedět.

Za pát hodiny jdu dolů; jeden ze strážců, kteří sajíšťují nedotkn-
telnost mého obydlí a střeží v době mé nepřítomnosti mou ženu a děti, mi
jde jako vždy v patách až před dům a já v duchu děkuji jeho nadřizeným,
že ještě jednou smím opustit byt a dům. S tímto vítězným pocitem svobody

a s třemi muži operativy Státní bezpečnosti, kteří mě již očekávali před domem, přecházím ulici, vstupuji do kavárny a sedám si k Petkovi. Křikání Státní bezpečnost, která už rok dbá na to, abych této svobody pohybu využíval v souladu se státním zájmem, usedá k vedlejšímu stolku. Překvapuje mne to, protože u našeho jsou ještě volná místa. S Petkou hovoříme naprosto svobodně - plných dvacet minut. Je mi v této zemi nějak těsno, holoubkovi, stěhuje se do Vídně. Uvádí mi také nějaký nejasný důvod, proč nechtěl ukázat občanský průkaz; zítra prý už na tom nezáleží a navštíví mne. Vysvětluju mu, že ne navštíví, neb k nám už několik dnů vůbec nikdo nesmí. Ve státním zájmu. Petka, i když je to chlapec ostřílený všelijakou nepříslní osudu, skoro nevěří. I v borské věznici jsme se mohli navštěvovat. Naše tiché vzpomínání na společně prožité krásné chvíle je přerušeno dvěma mladíky s červenými vláčky. Těmi od mých dveří. Žádají mne o občanský průkaz, který strkají do kapsy a vyzývají nás, abychom šli s nimi. Petka přechází do své problematické polštiny. Ještě v sutě vykřikuje: "Povedialem panu jechať na polska ambasada!"

Jedeme ale opačným směrem, na okrsek VB na náměstí Míru. Chovají se k nám jako k delikventům, spočátku dokonce zakazují kouřit na chodbě, kde čekáme. Čekání je speťfeno jen hlášením vysílačkou; dozorčí praporečik (zeela samostatně a iniciativně) prikazuje zadržet a přeovést Věru Vránovou, již se podařilo vniknout do našeho bytu. Myslím na Julu Tomina, kterého drží v šachu jiná dvojice ochránců státního zájmu a který se v bytě Ládi Hejdánka chystá k hladově, již chce dosáhnout, aby se zase k Hejdánkům a k nám smělo. Oni se chystají ho polapit, vyjde-li z bytu, aby si pamatoval, že v Praze jsou byty, kamnikšer kam nikde nesmí - ve státním zájmu.

Čekáme hodinu. Rozuzlení jedné policejní akce se blíží. Konečně bude odhalen agent polského Výboru společenské sebeobrany (KOR), který unikl polskému UB, pronikl pohraniční kontrolou, vybavenou seznamy osob neschůjícími ve státním zájmu překročit hranici, a který byl kopečně zneškodněn koordinovanou akcí šs. Bezpečnosti veřejné a státní. Petka sedí deset metrů od mne. Přistupují k němu dva muži v civilu, staršího vidím poprvé, mladšího znám. "U vás páspert, proše pána?", ptá se ten mladší. Petka bere i ruštinu, podává mu občanský průkaz, což muž kvituje slovy kupodivu šlevnými: "Takže by jste normální Čecháček?" Foté mne už odvádějíš do místnosti a vličně se mnou hovoří o zániku Charty, mých přátel a příbuzných i mém vlastním. Trvá jim to jen půl hodiny, během níž se také podrobují osobní prohlídce. Zprvu ji furiantsky odmítám, hlavně proto, že starší muž (který se mi představil nepravděpodobným jménem a ještě neprevděpodobnější hodností) mi za dobrovolnou prohlídku nabízí spertu (1 kus), vída, že mám jen startky. Nakonec se jí ale podrobují zcela dobrovolně, neboť je mi dáno na vybranou: buď osobní prohlídka nebo 24 hodin vězení.

Úderem 22. hodiny odcházím - bez Petky. Přemýšlím nad tím, že v naší zemi neexistuje trestný čin "klamání úřadů". Jánek by Výbor na obranu neapovedlivě stihených měl nového klienta. Věci ovšem nejsou tak prosté. Jdu domů hustou mlhou a vzpomínám na Kunderův Žert.

Praha, 13. 10. 1978

oooo 0000 oooo

Kromě citovaného fejetonu dostala redakce k dnešnímu dni ještě další část Kroniky šedesátého osmého roku - měsíc říjen, jejímž autorem je Jiří Ruml.

oooo 0000 oooo

Dne 16. 10. 1978 opustil Jaroslav Hutka se svou ženou Danou Československo. Vycestoval přes NSR do Holandska, kde se pravděpodobně hodlá trvale usídlit.

oooo 0000 oooo